

Megkezdődött az uborkaszézon

Nagy László felvétele

Nem kell időzjelbe tenni az uborkaszézon szót, mert pontosan kifejezi a Szegedi Konzervgyárban most folyó munkákat. Összesen 270 vagon uborkát várnak a termelőktől és dolgoznak föl savanyúságnak. A szegedi gyárban az idei szezonban állították üzembe a holland gyártmányú EMBE típusú töltőgépet, amely 5 kilogrammos (literes) üvegekbe zárja az uborkát. A korszerű berendezés zárólappal rajta a gumiszigetelő, s a zárást egy Alfa-Pank gép végzi el igen nagy sebességgel. Percenként 50 üvegre kerül föl a tétő, míg a régebbi berendezés legfeljebb percenként 15-18 darab üveget zárt le.

Kérdések házasságokhoz

Négyezer válasz

Mintegy négyezer fiatal pártól — a házasságok 6 százalékától — kérdezték meg az utóbbi években a házassági tanácsadó szolgálatok: mikor és hol ismerték meg egymást? Hány gyermeküket szeretnék? Van-e megfelelő lakásuk? Szülei segítik-e családalapításukat? A napokban befejeződött annak az országos reprezentatív vizsgálatnak az első szakasza, amelyet a Központi Statisztikai Hivatal és az Egészségügyi Minisztérium szervezett hosszú távú vizsgálatok sorozatának folytatásaként. A következő 15 esztendőben háromévenként újra megkérdezik ugyanezeket a fiatalokat: megvalósultak-e terveik, elképzeléseik? Születtek-e gyermekeik? Életkörülményeik kedvezőek-e?

E vizsgálatokat 1966-ban kezdték meg, miután az ötvenes évek második felétől egyre nagyobb mértékben csökkent a születések száma. A vizsgálat után következő évtizedben a népessépolitikai határozatok, rendelkezések egész sora jelent meg, a többi közt jogszabály írta elő a gyermekgondozási segélyt. Időközben újra és újra felkeresték a korábban megkérdezett házaspárokat: miként alakult az anyagi helyzetük, születtek-e gyermekeik. Életútjukat csaknem 15 éven át, 1980-ig kísérték figyelemmel. A tapasztalatok szerint a népessépolitikai intézkedések bizonyos mértékig kedvezően befolyásolták a fiatalok életkörülményeit, a népessépolitikai helyzetet. Amíg a fiatal párok kétharmada há-

zassága kezdetén a szüleinél, rokonainál, ismerőseinél lakott, több mint 10 százaléka alberletbe kényszerült, s csak mintegy ötöde kezdte a közös életet önálló lakásban, addig házasságuk hatodik évében több mint 70, tizenegyedik évében 90 százaléka külön otthona volt. Lakhely, foglalkozás szerint különbözőek az önálló lakás megszerzésének lehetőségei. A vidéki városokban élő házaspároknak van a legnagyobb esélyük arra, hogy önálló lakáshoz jussanak, de ugyancsak ott a legnagyobb az albérlők aránya a házasság 15. évében. A fővárosban a legnehezebb az önálló lakás megszerzése, mégis az 1970-es évek kezdetétől itt növekszik a legnagyobb mértékben ennek üteme. Az itt élő házaspárok mintegy 87 százalékának volt saját lakása házasságának 15. évében. A mindkét nemzedékhez tartozó házaspárok 60 százaléka saját erőből létesített lakást magának.

Az önálló lakásban élő házaspároknak több a gyermeke, mint azoknak, akik családtagnaként élnek. Az 1966-ban házassodott nők — a népessépolitikai határozatok hatására — házasságuk 14. évéig több gyermeket hoztak a világra, mint amennyit házasságkötésük előtt terveztek. Kevesebben születtek két gyermeket, mint amennyien szerettek volna, viszont többben — terveiket túlhaladva — három-négy gyermeknek adtak életet. Ha elképzeléseik teljes mértékben megvalósulnak, akkor az 1986-ban házasságot kötött nők-

Terméstöbblet kevesebb műtrágyával

Az Alföld 21 mezőgazdasági üzemében, a búza betakarítását követően értékelték a Töröcsik-féle adalek műtrágyázási kísérleti eljárást. Az eredmények igen biztatók. A korábbi gyakorlat szerint egy tonna búza előállításához általában 70-80 kiló műtrágyát szórta ki, a szolnoki kutató főmérnök eljárása szerint ennek a mennyiségnek a fele is elegendő. A műtrágyához — egyelőre szabadalmi titokként kezelt — adalekanyagot kevernek, ezáltal a műtrágya minden dekája hatásosul a növény számára. A találmány hasznát az idén tízezer hektáron vizsgálták, s megállapították, hogy a rendkívül aszályos időjárás ellenére is 14 százalékos meghaladó terméstöbbletet értek el. A főki Egyetértés Tsz-ben például 8,2 mázsa, az abádszalóki Lenin Tsz-ben majdnem 7 mázsa, a tóalmási Lenin közös gazdaságban 6,8 mázsa volt a hektáronkénti terméstöbblet. A kísérletben részt vevő közös gazdaságok kevesebb műtrágyával is 20 millió forint értékű terméstöbbletet értek el. A kedvező tapasztalatok alapján a következő szezonban Szolnok Pest, Békés és Csongrád megye területén már körülbelül 100 ezer hektáron alkalmazzák a gazdaságos műtrágyázási eljárást.

Dilemmák — divatos jelszavak okán

Kiss Mihály többféleképpen előadhatta volna a DEFAG fűrészüzemének első félévi adatait. Mondhatta volna, hogy jelentősen növekedett a tőkés export. Egész évre 8 millió forint értékű konvertibilis kivittet terveztek. Hat és fél milliót már az első félévben megvalósítottak belőle. Kommentár nélkül előadhatta volna, hogy ötmillióval több volt a termelés a tervezettnél januártól júliusig.

Kiss Mihály azonban meditatív, tépelődő ember. Semmit nem mond, aminek az ellenkezőjét is végig ne gondolta volna. Gyakorlati ember: erre szorítja napi munkája. Mégsem afféle szemellenzős fetelepi gaffer dirigens, hanem a gazdaságtudományban, az ágazat hazai és európai aktuálisait, némiképp talán kulisszatitkaiban is járatos vezető.

Tavaly a DEFAG Kiváló Vállalat lett. A fűrészüzemnek régen volt és talán sokára lesz olyan rossz éve, mint 1982 — fejtegeti. A termelőüzemek nagyjából ugyanolyan eredményekre képesek egyik évben, mint a másikban. A gazdasági környezet lényegesen gyorsabban változik. Főlemelhet és sárba tiporhat azonos színvonalon dolgozó kollektívákat.

Hogyan? — Az alapanyag-ellátással. A piaci kereslettel. Az árral. Hogy csak a legfontosabbakat említsen.

Igazodni kell! Alkalmazkodni ezekhez a körülményekhez!

Kimondani, leírni nagyon könnyű. De megvalósítani? A rakodólappal a legfontosabb exportcikkünk. Volt idő, amikor egyszerűen nem volt rá kereslet. Ha nincs igény, mihez alkalmazkodjunk?

— És egy gyors profilváltás? Olyan cikkeket, amire van igény...

— Ez nemcsak elhatározás kérdése. Adott a felszerelésünk, a technológiánk. Csak olyat csinálhatunk, ami ezzel megvalósítható. Mindenféle újhoz először befektetni kellene. És arra sincsenek eszközök. Ezek az általános gazdasági elvárások nem minden üzemre egyformán, és nem is ellentmondások nélkül érvényesülnek.

Például? — Elvárás ugye a tőkés export. Ugyancsak elvárás az anyagtakarékosság és a jó minőség. Elvárás továbbá, bár ez mostanában nem

kapott nagy hangsúlyt, hogy gazdaságos legyen az export. Tegyük föl, hogy mutatkozik némi igény a raklapra. Ezt az árut minden országban a vasút szabványosítja. Ha van rá kereslet, elő sem veszik a szabványkönyvet. Ránéz a szakember, aki egy szemvillanással meg tudja ítélni, azt mondja, bírja a strapát, mehet. Ha már a szabványkönyvet keresgéljük, régen rossz. Van abban millió előírás: hány centinként milyen görcs megengedett; hány és milyen szög legyen benne. Nekünk az alapanyag ugyanis kevés: nem válogathatunk benne. Min tehetünk: kiválogatjuk közülük a minőségileg megfelelőt. Máris vevőnk az anyagkihozatali normák ellen.

Nem lehetne újat valamit?

— Benne van a szabványban, hogy 51 csavaros szög kell a raklapba. Lehet, hogy 49 is összetartana, de megszámolják, és ha kevesebb, visszadobják. Van korszerű szögbelevő piszolyunk, de csak olasz importszöggel működik. Olyat nem kapunk, szögünk kalapáccsal.

Ez azt jelenti netán, hogy nem is lehet pontos mércével mérni?

— Mindig az adott helyzethez kell viszonyítani. Optimális körülmények igen ritkán vannak, vegyítiszta, egyértelmű döntéseket is ritkán lehet hozni. Így persze sokkal könnyebben elmosódik a felelősség is. Azt hiszem, nálunk még mindig érvényesül az a régi, rossz beidegződés, hogy kampányszerűen és nem a maguk összetettségében foglalkoznak a dolgokkal.

Mondana példát?

— Közismert, hogy ismét nagy sülyt kapott a magán-erős lakásépítés. Mióta a nagyüzemi technológia általánossá vált, azóta sokkal kevesebb fát használnak az

építők. Nem kell az a tőmérdék állvány, zsámozóanyag, ami korábban. Erre a mennyiségre álltunk rá. A családiház-építés ismét fölfuttatta az igényeket. Ráadásul a tetőtér-beépítés a hagyományosnál jóval több faanyagot kíván. Importfennnyő kevesebb jön be az országba, mint korábban. A következmény: hiány! Keresi a vevő a TÜZÉP-en. Azt mondják, azért nincs, mert mi nem szállítunk. Jön hozzánk, de hiába: ami be sem jön az országba, azt nem lehet földolgozni és eladni.

— És helyettesítent?

— Csak minőségi engedmények árán. Megvetemedik, reped, hajlik, amivel helyettesítent tudják. A mai árak mellett senki sem szívesen vásárolt ilyet: csak 5 százalékkal olcsóbb, mint a ritkán kapható import.

Ezek az üzemi dilemmák. Mit tudnak mind-ebből a dolgozók?

— Azt, hogy mennyit lehet keresni nálunk és mennyit másutt. És azt, hogy mennyit kell dolgozni érte itt, és mennyit ott. Nehel goromba még a fűrészüzemi munka. Sok a segédmunkás, ehhez képest viszonylag jól fizetünk. Nem is csökkent a létszám, viszont hatalmas a fluktuáció. És a fiatalok közt van a legtöbb vándorló: köztük vannak olyanok, akik a nevüket sem tudják leírni, s még csak nem is szegyelek. A hosszú ideje nálunk dolgozó, szorgalmas, becsületes embereknek meg az lehet a dilemmájuk: megéri-e, valóban nekik kedveznek-e a mai körülmények?

A beszélgetést itt abba hagytuk. Befejezni úgy hiszem nem is lehetett volna. Ezeket a dilemmákat a legtöbb helyen így vagy úgy szembe kell nézni.

Tanács István

Sok millió forintot hoz a jobb technológia

A Textilipari Dolgozók Szakszervezetének elnöksége keddi ülésén megvitatta a Budapesti Pamutnyomóipari Vállalat beszámolóját a gazdaságos anyag- és energiafelhasználásra tett intézkedések eredményeiről. A vállalat évekbe között olyan módszert dolgozott ki, amellyel a gyengébb minőségű pamutból kifogástalan minőségű fonalat tud készíteni. A korszerű technológiával — noha csak a múlt év közepén helyezték üzembe az új gépeket — már eddig 27 millió forintnyi alapanyagot takarítottak meg, és ezzel egyidejűleg növekedett mind a fonodai, mind a szövődési termelékenység.

A vállalat egy év alatt 16,4 millió forint értékű vegyszert takarított meg azzal, hogy újabb, olcsóbb festékbeszerzési lehetőségeket tárt fel. Bár a minőségi követelményekből nem engedtek, ma már alacsonyabb áron jutnak a szükséges festékek-

hez. Az anyagköltségek megtakarítása mellett jelentős eredményeket értek el az energiafelhasználás csökkentésében, egy év alatt 16 millió forintot takarítottak meg. Bizottságot hoztak létre, amely folyamatosan vizsgálja az anyag- és energiaigények további egyszerűsítésének, valamint a konvertibilis import helyettesítésének lehetőségeit. A vállalat a lehetőségeket figyelembe véve, erre az évre újabb hulladéknemesítő berendezés üzembe helyezésével, további vegyszerköltség megtakarításával, importalapanyagok helyettesítésével, s az energiafelhasználás csökkentésével 40 millió forint megtakarítást tervez.

Az elnökség felhívta a figyelmet, hogy sok tartalék rejlik még az egyes munkahelyeken az ésszerűbb munkaszervezésben, a technológiai utasítások szigorú betartásában, ami további veszteségforrásokat szüntethet meg.

Kezes

Magam sem tudom, miért vagyok úgy megütözve azon, hogy újabban kezest kell vinni az iparcikk-kölcsönzőbe, ha szőnyegtisztítót, üvegfúrót vagy parkettcsiszoló gépet akarok kölcsön venni. Azért nem nagyon értem magamat, mert mindezek meglehetősen drága gépek, s bizonyára kizsugulták már az alvilágban is, hogy potom kölcsönzési díjért hozzájuk lehet jutni lopott vagy hamis személyi igazolvánnyal is — és akkor a többi tiszta haszon. Jobb belátásra bír az is, hogy némely más magánvállalkozásunkhoz (nagyobb összegű személyi hitel, árukölcsön stb.) is kezzel kell megjelennünk a pénztézet színe előtt.

Hát akkor miért is mérgeledöm? Csak azért, mert ezt véletlenül kell a kölcsönzőnek megtudnia. Odamegy, illendően, negyedórával záras előtt, hogy egy esti műszakban elvégezhesse majd sajátkezüleg a komoly munkát, és közlik ve-

le az új módot. Ha kocsi-val megy, még elfuthat valahová egy kezes után — ha gyalogszerrel, hát egy tervvel szegényebb lesz. Nem így szokta meg — nincs felkészülve az új „üzlet utasításra”. A valódi baj tehát csak ennyi, hiszen becsületes embernek azért nem nehéz kezest felhajtani. És még csak ki sem írják az új szokást a boltban!

Együttal meg már azt is elpanaszolom, hogy előjegyzés pedig nincs! Hiába kínálom föl előre a kölcsönzési díjat, hiába vinnék előre kezest — olyan nincs, hogy hétfőn péntekre valamit lekötthetnek!

Megütözésem nem múlik tehát. Hiába gyözködöm magam — már megint a gazemberekhez igazították az adminisztrációt! Pedig biztosan tudom, ők ezt az önvédelmi módszert is ki fogják, ki tudják majd játszani. Legfeljebb két igazolvánnyal.

Sz. S. I.

A nagylengyeli olajmező másodlagos művelése

A kimerülőben levő nagylengyeli olajmezőn is kipróbálták, s a jelek szerint ott a vártnál is jobb eredményt tudják alkalmazni az úgynevezett másodlagos művelést. Az elsőként a dél-zalai olajmezőn alkalmazott módszer lényege az, hogy

gázt sajtolnak a föld mélyébe, s az ilyen módon előidézett nyomás a bennrejtett olajat is felszínre hajtja.

A sikeres kísérletek alapján máris megkezdtek a nagylengyeli olajmező másodlagos művelésének előkészítését.

Izzik a homok

A 30-36 fokos melegben izzik a kiskiságyi homok. Forróságára jellemző, hogy a déli órákban a tojás is megsülne benne. A hőségben perzselődnek a szántóföldi növények, a kukorica, a napraforgó, a gyümölcsfák, a

szőlő, töppednek a gyümölcsök és nem fejlődik a szőlőlőszem. A kertgazdaságokban minden eddigienél korábbi szürettel számolnak, mert már nemcsak az étkezési szőlők zsendülnek, hanem színeződnek a borszőlőfajták is.